

EDITURA CARTEA ROMÂNESCĂ

Cartea de memorii

Editura Cartea Românească
Calea Victoriei 133, sectorul 1, București
www.cartearomaneasca.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LEFTER, ION BOGDAN

Cenaclul de Luni - 40 / Ion Bogdan Lefter,
Călin Vlasie. - București : Cartea Românească, 2017
ISBN 978-973-23-3168-2

I. Vlasie, Călin

821.135.1

Editor: Călin Vlasie
Redactor: Daniel Mitran
Machetare: Stelian Bigan
Coperta colecției: Ionuț Broștianu
Prepress: Marius Badea

Copyright © Editura Paralela 45, 2017

Editura Cartea Românească este un imprint al Editurii Paralela 45
www.edituraparelela45.ro

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie
mărci înregistrate, iar conținutul este protejat de legislația privind
dreptul de proprietate intelectuală.

Cenaclul de Luni – 40

Ediție îngrijită de
ION BOGDAN LEFTER, CĂLIN VLASIE

CARTEA ROMÂNEASCĂ

După 40 de ani

La 40 de ani de la fondarea, pe 3 martie 1977, a Cenaclului de Luni, și la 33 și jumătate de la interzicerea sa, în toamna lui 1983, când, la început de an universitar, nu i s-a mai permis să-și reia ședințele săptămânale, momentul e potrivit și pentru aniversare, și pentru un bilanț. Cifra în sine impune. „Schimbarea de prefix”, de la 30 și... la 40 și..., e o „bornă” semnificativă. Cu atâtea decenii de activitate scriitoricească în spate, o serie întreagă de foști „lunedişti” au făcut cariere spectaculoase ori măcar meritorii, au publicat multe cărți, au înnoit mentalitățile și retoricile poeziei românești, în special ale poeziei, contribuind și la evoluția prozei, a dramaturgiei, a criticii, grăbind tranziția literaturii autohtone de la (neo)modernitate la postmodernitate.

Au trecut anii și deceniile, cu tot felul de peripeții. A căzut regimul totalitar care tolerase cenaclul până când a simțit că reprezintă un prea mare „pericol” și l-a interzis. În sfertul de secol și mai bine de postcomunism scurs și el între timp, „lunediştii” au continuat să scrie, dar au și construit instituții culturale, literare, editoriale, au participat la înnoirea universităților, s-au implicat și în viața politică ori mediatică, susținând energic progresele democratice ale țării. Au plătit și un preț amar: poate uzura tinereții trăite sub o dictatură, poate eforturile epuizante ale perioadei de după 1989 explică plecarea prematură a prea multor „lunedişti” către o lume mai bună. E vorba – totuși! – de o grupare literară încă vitală, cu destui reprezentanți foarte productivi și care mai au puțintel până la senectute, în

orizontul mai larg al primei generații literare românești postmoderne, la rândul său aflată în plină desfășurare pe scena culturală contemporană. Bilanțul e – deci – doar unul „de etapă”.

Dacă istoria „lunedismului” continuă, cea a Cenaclului ca atare s-a consumat în cei șase ani și jumătate dintre 3 martie 1977 și septembrie-octombrie 1983. După patru decenii, începuturile se pierd în negura trecutului; după 33 de ani și jumătate, nici finalul nu pare mult mai aproape. Din fericire, nu sunt puțini martorii care-și pot livra amintirile și se mai pot astfel recupera, prin imersie în trecut, informații, povești, detalii prețioase. Privind dinspre capătul cestă-lalt, al prezentului, acumulările din interval permit examinarea detașată a fenomenului pe ambele sale dimensiuni: istoria cenaclului de atunci și prestația de până azi a „lunedismului”.

Evocări și evaluări, așadar. Culegerea de față, aniversară și bilanțieră, și-a propus să le provoace deopotrivă. Fără – însă – vreo pretenție de exhaustivitate. Invitați să contribuie fie cu evocări, fie cu evaluări, „lunedistii” de ieri și criticii de azi au răspuns după cum le-au permis prioritățile. Recolta se arată destul de bogată, căci s-a strâns de-un mozaic alert de narațiuni și analize.

„Profesorul de literatură” al „lunedistilor”, criticul Nicolae Manolescu, „mentor” al cenaclului, le adresează acum foștilor săi învățaței o „scrisoare deschisă”.

Doldora de informații sunt cele două rememorări la mese rotunde, una din 1990, de imediat după căderea regimului comunist, a doua din 2008, la împlinirea a 25 de ani de la interzicerea Cenaclului de Luni. Prima, publicată la vremea ei, e acum reluată, pe când transcrierea celei de-a doua e inedită.

Răspunsurile transmise special, la chestionare succinte, de către foști „lunedisti”, de alți scriitori vizitatori din 1977-1983 ai cenaclului și de critici din varii generații de azi, sunt completate cu câteva texte reluate, utile pentru completarea imaginii: mici portrete, pagini de jurnal „de epocă”, un interviu al unuia dintre „secretarii” cenaclului și eșantioane din cercetări asupra unor documente relevante din arhiva Securității comuniste. Unul dintre combatanții de altădată propune un text mai vechi cu alibiul glumeț al vocației postmoderne

„reciclatoare”. Altfel, n-a existat nicio intenție de reluare a bibliografiei „lunedismului”, de mult debordantă.

Firește, recapitularea aniversară se convertește și ea, instantaneu, în materie documentară: iată ce s-a mai putut evoca!; și iată, prin mostre ilustrative, evaluările la 40 de ani de la startul unui cenaclu închis de peste 30, fenomen – în mod miraculos – încă deschis, în desfășurare, atât prin contribuțiile noi ale tinerilor de-atunci, cât și prin influența extinsă asupra istoriei literaturii române recente, actuale și – poate – viitoare, atâta timp cât „lunedismul” va mai fi perceput ca un ferment activ...

I.B.L. & C.V.

28 februarie 2017 (înainte de intrarea sub tipar)

– pentru 3 martie 2017, după 40 de ani

EDITURA CARTEA ROMÂNEASCĂ

Cuvântul profesorului de literatură

Nicolae Manolescu

Scrisoare deschisă adresată luniștilor

Am încercat să scriu cât mai *sine ira et studio* despre Cenaclul de Luni în *Istoria critică*. Recunoscându-i însemnătatea și păstrând totodată o distanță critică firească. Am căutat să mă scot pe mine însumi din joc pe măsura posibilului, subliniind mai puțin sau deloc ce îmi datorăți voi, tineri participanți, mie, profesorul de literatură al celor mai mulți, dar nu și profesorul vostru într-ale poeziei, subliniind, în schimb, ce am învățat eu de la voi. Nu mă bănuieți de falsă modestie: Cenaclul n-a fost un prilej de *creative writing*, și nici nu trebuia să fie; iar cel pentru care s-a dovedit a fi cu adevărat o experiență am fost eu. Contactul cu poezia unei noi generații reprezintă totdeauna o experiență. Mai ales când noua generație vine și cu ceva nou. Ceea ce a fost cazul generației voastre. Literatura o ia totdeauna înaintea criticii. Singurul meu merit este de fi făcut tot posibilul să nu rămân de căruță și să-mi folosesc experiența proprie în clarificarea acestei poeziei pe care o scriați voi. Judecând după ce înseamnă astăzi literatura optzecistă, nu mă îndoiesc că am reușit.

M-am gândit nu o dată, înainte de mă ocupa de Cenaclu, ca și după aceea, de ce are nevoie acest fel de lectură publică spre a nu ne irosi degeaba timpul. Rostul unui cenaclu la sfârșitul anilor 1970 era evident, în condițiile în care volumele de poezie ale tinerilor se tipăreau cu greutate. În epocă, funcționau numeroase cenacluri, care n-au lăsat

nicio urmă sau, dacă au lăsat una, a fost nefastă. La București, după Cenaclul Junimea de la Filologie, specializat în proză, și înainte de Cenaclul din Tei, după desființarea Cenaclului de Luni, n-au existat altele de care eu, cel puțin, să-mi aduc aminte. Am descoperit destul de repede două condiții necesare existenței unui bun cenaclu. N-am nicio pretenție de originalitate. Prima este prezența unor poeți valoroși. Începători, desigur, dar talentați. Condiție nu ușor de îndeplinit, fiindcă numărul și energia veleitarilor depășesc numărul și energia poezilor adevărați. A doua condiție este posibilitatea de a face o triere. Ideea că trierea o face coordonatorul cenaclului e o iluzie: fără contribuția în dezbateri a participanților, așa ceva nu e posibil. Veleitarii nu se lasă descurajați cu una, cu două. Voi ați dovedit nu doar talent, dar și spiritul critic necesar limpezirii apelor. Un cenaclu incapabil să analizeze și să discute ar fi tras obloanele fără întârziere. Norocul nostru al tuturor a fost că ați venit nu doar cu o dotare pentru poezie, dar și cu o zestre teoretică superioară poezilor din generația mea. Aș adăuga că vă simțeați responsabili de judecățile voastre. Ceea ce nu e tocmai caracteristic poezilor, care, vorba lui Maiorescu, nu sunt neapărat și critici. Țineți minte o ședință de cenaclu când Nichita Stănescu, în marea și iresponsabila lui generozitate, ne-a adus de mână un veleitar? Țineți minte și cât de șifonați au ieșit amândoi, marele poet, și de voi admirat, și veleitarul?

Timpul e ciurul cel mai riguros. E destul să aruncăm o privire pe listele de poeți care au trecut prin Cenaclul de Luni întocmite înainte de 1989 de Radu G. Țeposu sau de Ion Bogdan Lefter, cu numele reținute de mine însumi în cele două *Istorii*, după trei decenii, ca să ne dăm seama de cruzimea operei timpului în materie de literatură. În pofida inevitabilelor erori, ciurul timpului nu prea poate fi contrazis. În această privință, nu e nimic de făcut. Timpul a confirmat: fie și în linii mari, selecția din Cenaclul de Luni (încă o dată: nu opera mea, ci a voastră, la care m-am potrivit în cele mai multe cazuri) s-a dovedit corectă. În 2017, la 40 de ani de la prima noastră întâlnire la Casa Studenților „Grigore Preoteasa”, cei mai de seamă poeți, recunoscuți ca atare, sunteți voi, poezii optzeciști, trecuți majoritatea prin Cenaclul de Luni. Sărbătorirea evenimentului, grație lui Călin Vlasie,

membru fondator al Cenaclului, actualmente editor principal al vostru și al meu, nu poate decât să ne bucure.

Pe mine, în mod special, fie și numai fiindcă am trăit s-o văd și pe asta. În 1977, eram cu douăzeci de ani mai tânăr decât sunteți voi astăzi. Ce ar mai fi de zis? Amintirea Cenaclului mi-a rămas la fel de vie și de dragă după atâția ani. Pe cei mai mulți dintre voi v-am urmărit, am scris despre voi, v-am lansat cărțile, v-am acordat premii. Ne-am întâlnit mereu în tot acest timp, am rămas apropiați, ne-am mai și disputat, dar atât de rar, încât am uitat de obicei că e cazul să ne împăcăm. I-am plâns pe unii, care ne-au părăsit prea devreme. În ce mă privește, am ținut și țin la voi toți, chiar și la cei care mi-au întors spatele sau au crezut de cuviință să mă conteste public. Mai puțin motivele și vehemența contestării, îi asigur că, la rigoare, îi înțeleg și că nu-mi voi condiționa niciodată prețuirea pe care le-o port de lipsa lor de respect față de mine. Am avut și continui să am un unic criteriu de apreciere a unui scriitor: valoarea operei. Omul din spatele operei iese din orizontul meu intelectual.

Să ne vedem la jubileu! Voi avea aproape 90 de ani, iar voi, tinerii de ieri, veți avea vârsta mea de acum. Știți ce le spunea nonagenarul Iorgu Iordan colegilor de Academie, doar septuagenari, care îl implorau să se lase sărbătorit și la centenar? „Numai s-apucați!”

Profesorul vostru de literatură,
NICOLAE MANOLESCU

Cuprins

După 40 de ani / 5

Cuvântul profesorului de literatură / 9

Nicolae Manolescu: Scrisoare deschisă adresată luniștilor / 9

Evocări la mese rotunde / 13

Cenaclul de Luni peste mode și timp.

O convorbire colegială – cu Nicolae Manolescu, Mircea Cărtărescu,

Magda Cârneci, Bogdan Ghiu, Florin Iaru,

Ion Bogdan Lefter, Doru Mareș / 13

25 de ani de la interzicerea Cenaclului de Luni –

cu Nicolae Manolescu, Andrei Bodiș, Romulus Brâncoveanu,

Mircea Cărtărescu, Traian T. Coșovei, Radu Călin Cristea,

Gheorghe Ene, Augustin Frățiță, Bogdan Ghiu, Florin Iaru, Ion Bogdan

Lefter, Doru Mareș, Alexandru Mușina, Marius Oprea, Petruț Pârvescu,

Simona Popescu, Radu Sergiu Ruba, Călin Vlasie, Ion Zubașcu / 34

Amintiri de cenacliști / 74

Carmen-Francesca Banciu: Un fel de canon, poate / 74

Romulus Bucur: Cei mai frumoși ani/*The Way We Were* / 76

Magda Cârneci/Magdalena Ghica: O schimbare
de paradigmă care continuă / 80

Horia Gârbea: Bucurii și nostalgii / 83

Liviu Georgescu: La Cenaclul de Luni / 87

Bogdan Ghiu: Literatura în direct și pe viu / 90

- Ioan Groșan: Autobuzul generației / 94
Viorel Padina: Postmodernizarea literaturii române / 95
Daniel Pișcu: Un vis de care nu mă despart / 104
Cristian Teodorescu: Un aer de familie / 105
Șerban Tomșa: Un cenaclu, o generație, o direcție literară / 107
Matei Vișniec: Cenaclul tinereții mele lunedìste... / 118

Alți optzeciști la cenaclu / 123

- Nichita Danilov: Impresii de marți despre Cenaclul de Luni / 123
Marta Petreu: Luni, sigur, dar în care an? / 127
Simona Popescu: Totu-i vis și armonie... / 128
Lucian Vasiliu: O seară de luni spre... duminică / 131

3 portrete de lunedìști / 136

- Mircea Cărtărescu: Nichi (Nicolae Manolescu) / 136
Doi dintre noi (Traian T. Coșovei) / 139
Vocea finală (Mariana Marin) / 143

2 interviuri despre Cenaclul de Luni / 145

- Cenaclul de Luni ca fenomen cultural, literar și social
Interviu cu Călin Vlășie / 145
Cenaclul de Luni, alternativa subversivă la Cenaclul Flacăra
Interviu cu Doru Mareș / 160

Jurnal lunedìst / 164

- Ion Bogdan Lefter: Jurnal de cenaclu
(octombrie-decembrie 1982)
(text integral) / 164

Critici de azi despre Cenaclul de ieri/de Luni / 177

- Iulian Boldea: Cenaclul unei generații poetice / 177
Cosmin Ciotloș: Viața și opiniile Cenaclului de Luni / 185
Gabriel Coșoveanu: Privire fugace, prin două aplicațiuni / 193
Ioan Cristescu: Spiritul unui cenaclu / 197
Gellu Dorian: Schimbarea de care era nevoie / 199

Gabriela Gheorghişor: Cenaclul de Luni –
matricea unei noi generații de creație / 201

Dan Gulea: Olandezul / 208

Marius Miheț: Discojunimiștii / 215

Felix Nicolau: Ar fi fost nasol fără de / 216

Ovidiu Pecican: Poezie și societate civilă / 217

Irina Petraș: Divagări (in)utile / 223

Vasile Spiridon: Un cenaclu de luni și luni de zile / 227

Cenaclul de Luni în arhiva Securității / 230

Daniel Puia-Dumitrescu: Dosarele membrilor Cenaclului de Luni
(fragment) / 230

Ioana Diaconescu: Scriitori în Arhiva CNSAS – un documentar
(fragment) / 250

Arhivă foto 1976-1987

EDITURA CARTEA ROMÂNĂ